

บทที่ ๒

สภาวะการณ์ของอุตสาหกรรมเยื่อและกระดาษในประเทศไทย

๒.๑ ความเป็นมาของอุตสาหกรรมเยื่อและกระดาษในประเทศไทย (๑)

การผลิตกระดาษในประเทศไทยมีมาแต่โบราณ แต่ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่า เริ่มเมื่อใด กระดาษที่ผลิตขึ้น ได้แก่ กระดาษข่อย และกระดาษสา ส่วนกระดาษประเภทอื่น ๆ ที่ใช้จำเป็นต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ ต่อมา เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ ขึ้น การนำกระดาษเข้ามาจากต่างประเทศไม่สามารถกระทำได้โดยสะดวก กรมแผนที่ทหารบก กระทรวงกลาโหม ได้พยายามผลิตกระดาษขึ้นใช้เอง โดยการนำเปลือกต้นข่อยมาต้มให้เปื่อย แล้วนำไปแผ่ตากให้แห้งทำเป็นกระดาษ แต่ปริมาณที่ผลิตได้มีน้อยและสิ้นเปลือง จึงได้หันมาสร้างโรงงานผลิตกระดาษด้วยเครื่องจักรขึ้นที่ตำบลสามเสน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๖ โดยใช้เศษกระดาษและผ้าซีรัวร์เป็นวัตถุดิบสามารถผลิตกระดาษได้ประมาณวันละ ๑ ตัน แต่กระดาษที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ และไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาดในขณะนั้น

กรมแผนที่ทหารบก จึงได้ตั้งโรงงานผลิตทั้งเยื่อและกระดาษเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง คือโรงงานกระดาษกาญจนบุรีขึ้นที่จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ใช้ไม้ไผ่เป็นวัตถุดิบสามารถผลิตกระดาษพิมพ์เขียนได้ประมาณวันละ ๑๐ ตัน เมื่อมีการจัดตั้งกระทรวงอุตสาหกรรมขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ โรงงานกระดาษสามเสน และโรงงานกระดาษกาญจนบุรี จึงได้โอนมาขึ้นอยู่กับกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ต่อมาได้มีการจัดสร้างโรงงานกระดาษบางปะอิน ขึ้นที่จังหวัดอยุธยา ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ โดยสังกัดอยู่ในบริษัท ส่ง เสริม เศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ภายหลังจากการเลิกล้มบริษัท ส่ง เสริม เศรษฐกิจแห่งชาติ โรงงานกระดาษบางปะอิน จึงได้โอนอยู่ในสังกัดของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เนื่องจากมีปัญหาทางด้านการเงินและการจัดการ โรงงานกระดาษบางปะอินจึงทำการผลิตได้ไม่เต็มที่จนกระทั่งถึงกลางปี พ.ศ. ๒๕๐๕ โรงงานจึงเริ่มทำการผลิตได้เพิ่มมากขึ้น โดยสามารถผลิต เยื่อจากฟางข้าว และหญ้าจรจบ ได้ประมาณปีละ

๘,๐๐๐ ตัน และผลิตกระดาษพิมพ์เขียนได้ปีละประมาณ ๑๒,๐๐๐ ตัน

โดยที่กระดาษ เป็น เครื่องอุปโภคอย่างหนึ่งที่ต้องใช้เป็นประจำวัน ปริมาณความต้องการใช้กระดาษได้เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร และการขยายตัวทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การค้า และการอุตสาหกรรม ประกอบกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นต้นมา รัฐมีนโยบายเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรม โดยสนับสนุนให้เอกชน เป็นตัวจักรสำคัญในการริเริ่มและขยายกิจการอุตสาหกรรมให้ขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้น อุตสาหกรรมกระดาษ เป็นอุตสาหกรรมหนึ่ง ที่รัฐมุ่งส่งเสริมโดยให้ได้รับสิทธิพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมกระดาษภายในประเทศจึงได้ขยายตัวและมีการผลิตกระดาษมากประเภทขึ้น โรงงานกระดาษที่ตั้งขึ้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นต้นมา ส่วนใหญ่ผลิตกระดาษจากเศษกระดาษ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เยื่อเยื่อผสมในอัตราส่วนต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับชนิดของกระดาษ ซึ่งเยื่อเยื่อที่ใช้ผสมนี้ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เกิดการขาดแคลนเยื่อกระดาษในตลาดโลก และในขณะเดียวกันเกิดความปั่นป่วนทางด้านการเงินของโลก และวิกฤตการณ์น้ำมัน ยังผลให้ราคาเยื่อกระดาษที่นำเข้าประเทศมีราคาเพิ่มสูงขึ้นมาก ประกอบกับความต้องการใช้เยื่อกระดาษก็มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี ปัญหาเยื่อกระดาษขาดแคลน และมีราคาสูง ทำให้โรงงานผลิตกระดาษภายในประเทศเกิดการตื่นตัวที่จะทำการผลิตเยื่อขึ้นใช้เองเพิ่มมากขึ้น คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงได้ปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมกระดาษ โดยมุ่งส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมผลิตเยื่อขนาดใหญ่ และอุตสาหกรรมที่ผลิตทั้งเยื่อและกระดาษต่อเนื่องกันในลักษณะสมบูรณ์แบบ

๒.๒ การพัฒนาของอุตสาหกรรมเยื่อและกระดาษในประเทศ (๑)

หลังจากที่รัฐบาล โดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้ให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตเยื่อและกระดาษอย่างจริงจัง อุตสาหกรรมประเภทนี้ก็ได้รับการขยายตัวมาเป็นลำดับ โดยมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้นจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จำนวน ๔๕ โรงงาน ในจำนวนนี้มีทั้งที่เปิดทำการผลิตแล้ว และยังไม่เปิดทำการผลิต เพื่อสะดวกแก่การศึกษา จะได้จำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามประเภทของกระดาษที่ผลิตได้ ดังนี้

๑. กระดาษพิมพ์-เขียน

ในปัจจุบันประเทศไทย มีโรงงานผลิตกระดาษพิมพ์-เขียน รวม ๖ แห่งด้วยกัน มีรายละเอียดดังภาคผนวกที่ ข. ๑

จากภาคผนวกที่ ข. ๑ จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันมีโรงงานผลิตกระดาษพิมพ์-เขียนในประเทศไทย ๖ ราย มีกำลังการผลิตรวมกัน ปีละ ๖๔,๐๐๐ ตัน โรงงานที่ผลิตเยื่อขึ้นใช้เองมีเพียง ๓ โรงงาน แต่ปริมาณการผลิตเยื่อยังมีน้อย ส่วนใหญ่ยังคงต้องการพึ่งเยื่อ และเศษกระดาษที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ทำให้ปริมาณการผลิตภายในประเทศไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของราคาเยื่อกระดาษที่สั่งเข้ามา

๒. กระดาษเพื่ออุตสาหกรรม

กระดาษเพื่ออุตสาหกรรมใช้กันมากในการบรรจุหีบห่อสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เนื่องจากเป็นกระดาษที่มีเนื้อหยาบ จึงมีการผลิตเป็นโรงงานขนาดเล็กมากมาย แต่ปริมาณการผลิตก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ ยังต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศค่อนข้างสูง ปัจจุบันมีผู้ผลิตกระดาษเพื่ออุตสาหกรรมรวมทั้งสิ้น ๒๓ ราย ดังรายละเอียดในภาคผนวกที่ ข. ๒

จากภาคผนวกที่ ข. ๒ จะเห็นได้ว่า ผู้ผลิตกระดาษเพื่ออุตสาหกรรม ทั้ง ๒๓ รายนี้ มีกำลังการผลิตรวมกันทั้งสิ้น ๓๔๖,๘๕๐ ตันต่อปี ในจำนวนนี้มีตั้งแต่โรงงานขนาดเล็กที่มีกำลังการผลิตปีละ ๑๐๐ ตัน ไปจนถึงโรงงานขนาดใหญ่ที่มีกำลังการผลิตถึง ๑๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี โรงงานขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นโรงงานที่ตั้งมานานก่อนหน้าปี พ.ศ. ๒๕๑๑ โรงงานที่ตั้งขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นต้นมา ส่วนมากแล้วเป็นโรงงานขนาดใหญ่ ที่มีกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ ตันต่อปี จากสภาพการผลิตในปัจจุบันผู้ผลิตเหล่านี้เดินเครื่องจักรทำการผลิตจริง ๆ ประมาณร้อยละ ๖๐ - ๖๕ ของกำลังการผลิตเท่านั้น ปริมาณกระดาษที่ผลิตได้จึงไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ที่ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้กระดาษชนิดนี้ในการบรรจุหีบห่อ ทำให้ปริมาณการนำเข้าของกระดาษเพื่ออุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๒๐, ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ มีการนำกระดาษเพื่ออุตสาหกรรมเข้ามาเป็นปริมาณ ๒๕,๑๔๖ ตัน, ๒๖,๔๔๔ ตัน และ ๓๔,๑๒๕ ตัน ตามลำดับ สาเหตุที่ปริมาณการผลิตต่ำกว่าปริมาณความต้องการใช้ ก็เนื่องจากทางโรงงานขาดแคลนวัตถุดิบที่จะใช้ผลิตกระดาษ โรงงานส่วนใหญ่ต้องอาศัยกระดาษและเยื่อที่สั่งซื้อจากต่างประเทศเป็นวัตถุดิบ

มีอยู่เพียงโรงงานเดียวที่สามารถผลิตเยื่อใยสั้นได้เอง คือ บริษัท สยามคราฟท์ จำกัด แต่ก็ยังต้องอาศัยเยื่อใยยาวที่สั่งซื้อจากต่างประเทศ เช่นกัน

๓. กระดาษอนามัย

ปัจจุบันมีโรงงานผลิตกระดาษอนามัยในประเทศไทยรวม ๖ แห่งด้วยกัน มีรายละเอียดดังภาคผนวกที่ ข. ๓

จากภาคผนวกที่ ข. ๓ จะเห็นว่า ผู้ผลิตทั้ง ๖ ราย มีกำลังการผลิตรวมกันทั้งสิ้น ๔๕,๕๕๐ ตันต่อปี โดยที่โรงงานทั้งหมดต้องอาศัยเศษกระดาษ และเยื่อที่นำเข้ามาจากต่างประเทศมาใช้เป็นวัตถุดิบ อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของอุตสาหกรรมผลิตกระดาษอนามัยจะยังคงอยู่ในระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เนื่องจากการใช้กระดาษอนามัยในปัจจุบัน มีได้จำกัด เฉพาะผู้มีรายได้สูง เช่น เมื่อ ๑๐ - ๑๕ ปีที่แล้วมา แต่เป็นของใช้จำเป็นในบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของคนเกือบทุกระดับ เนื่องจากได้มีการผลิตออกมาเป็นเกรดและคุณภาพแตกต่างกัน ทำให้ผู้ใช้สามารถเลือกใช้ได้ตามฐานะการครองชีพของตน นอกจากนี้ กระดาษอนามัยของไทยจัดว่ามีคุณภาพดีและสามารถส่งออกจำหน่ายต่างประเทศได้ เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ส่วนการนำเข้าของกระดาษอนามัยในระยะหลัง ๆ แทบจะไม่ต้องพึ่งการนำเข้าเลย กล่าวคือในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ มีการนำกระดาษอนามัยเข้าเพียง ๑๖๖ ตันและ ๗๖ ตัน ตามลำดับ ส่วนการส่งออกในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ และ ๒๕๒๑ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นคือ ๑,๓๕๔ ตันและ ๑,๘๑๑ ตัน ตามลำดับ จะเห็นว่า ในปัจจุบันกำลังการผลิตมีเกินกว่าความต้องการใช้ภายในประเทศ

๔. กระดาษหนังสือพิมพ์

กระดาษหนังสือพิมพ์ หรือ กระดาษปรู๊ฟ เป็นกระดาษที่มีการใช้มากที่สุดในอุตสาหกรรม การพิมพ์ของประเทศเรา เนื่องจากเป็นกระดาษที่มีราคาต่ำ น้ำหนักเบา และเมื่อนำเข้าเครื่องพิมพ์ จะมีความเหนียวพอไม่ฉีกขาดง่าย สามารถดูดซึมหมึกพิมพ์ได้ดี ไม่เลอะเลือน มีเนื้อกระดาษสไตส์ และมีผิวกระดาษราบเรียบสม่ำเสมอ ไม่เป็นอุปสรรคที่จะใช้ในการพิมพ์ด้วยเครื่องจักรที่มีความเร็วสูง

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีความต้องการใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี และต้องพึ่งการนำเข้าจากต่างประเทศทั้งหมด เนื่องจากยังไม่มีการผลิตขึ้นภายในประเทศ กระดาษสำหรับพิมพ์ที่ใช้แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ชนิดน้ำหนักไม่เกิน ๕๕ แกรมต่อ ๑ ตารางเมตร กับ

ชนิดที่น้ำหนักเกิน ๕๕ แกรมต่อ ๑ ตารางเมตร ประเภทแรกมีปริมาณนำเข้ามากกว่าประเภทหลัง เนื่องจากมีความต้องการใช้สูงมาก ลักษณะเนื้อกระดาษบาง และมีความทนทานต่อการฉีกขาด ทั้งมีราคาถูกกว่า ส่วนใหญ่ใช้ในการพิมพ์หนังสือพิมพ์รายวันทั่วไป และใบปลิวโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งต่าง ๆ ซึ่งไม่ต้องการความทนทาน ส่วนกระดาษปรีฟที่มีน้ำหนัก ๕๕ แกรมขึ้นไป มีราคาแพงกว่า และคุณภาพสูงกว่า เนื้อกระดาษหนาเหมาะสำหรับพิมพ์ตำราทางวิชาการ นวนิยาย วารสารและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน และมหาวิทยาลัย

จากสถิติกรมศุลกากร ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ประเทศไทยสั่งซื้อกระดาษหนังสือพิมพ์จากต่างประเทศเข้ามาถึง ๔๐,๑๓๑ ตัน เป็นมูลค่า ๕๔๖ ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐๔,๒๘๔ ตัน มูลค่า ๗๙๖ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ปริมาณนำเข้าสูงขึ้น ๑๕.๗ % ส่วนมูลค่าการนำเข้าสูงขึ้น ๔๕.๔ % ส่วนใหญ่นำเข้าจากสวีเดน แคนาดา นอร์เวย์ นิวซีแลนด์ จีน สหภาพโซเวียต และญี่ปุ่น

จากปริมาณและมูลค่าที่มากดังกล่าว ทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงมีความต้องการที่จะส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมผลิตกระดาษหนังสือพิมพ์เกิดขึ้น และได้มีบริษัทที่สนใจจะลงทุนเสนอโครงการกันมานานกว่า ๑๐ ปี แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีบริษัทใดสามารถจะดำเนินการตามโครงการได้ เนื่องจากมีปัญหาเรื่องสัมปทานป่าไม้สนที่จะนำมาใช้ทำเยื่อกระดาษ บริษัท กระดาษหนังสือพิมพ์ไทย จำกัด ซึ่งได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อตั้งโรงงานที่มีกำลังการผลิตปีละ ๕๔,๐๐๐ ตัน ซึ่งคาดว่าจะตั้งที่จังหวัดอยุธยา ได้ล้มเลิกโครงการไปแล้ว และรัฐบาลได้อนุมัติการส่งเสริม บริษัท บางกอกนิวส์ปริ้นท์ คอมเพล็กซ์ เพื่อจะใช้ไม้สนเป็นวัตถุดิบผลิตกระดาษหนังสือพิมพ์ได้ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ ตัน โดยใช้ไม้สนจากป่าทางภาคเหนือเป็นวัตถุดิบหลัก โรงงานจะตั้งที่จังหวัดสระบุรี

๕. กระดาษชนิดอื่น ๆ

โรงงานผลิตกระดาษประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจาก ๔ ประเภท ดังกล่าวข้างต้นมีด้วยกัน ๕ โรงงาน ดังรายละเอียดในภาคผนวกที่ ข. ๔

จากภาคผนวกที่ ข. ๔ จะเห็นว่า โรงงานที่ผลิตกระดาษเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เป็นโรงงานขนาดเล็กทั้ง ๕ ราย มีกำลังการผลิตรวมกัน ๒,๓๒๐ ตันต่อปี นอกจากนี้ยังมีบริษัท แคนนอน-แอลโซซีเอท จำกัด ซึ่งกำลังจะเปิดดำเนินการผลิต กระดาษมวนบุหรีกันกรอง กระดาษแอร์เมล์ และกระดาษทิชชู ซึ่งมีกำลังการผลิต ๔,๕๐๐ ตันต่อปี โดยคาดว่าจะตั้งโรงงานที่บางปะอิน แต่ยังไม่

ไม่ได้เปิดดำเนินการ

๖. เยื่อกระดาษ

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีโรงงานที่ผลิตเยื่อกระดาษเพียง ๕ โรงงานเท่านั้น โดยเป็นโรงงานที่ผลิตเยื่อกระดาษขึ้นใช้เอง ๔ ราย และเป็นโรงงานที่ผลิตเยื่อกระดาษเพื่อการค้าอีก ๑ ราย ดังรายละเอียดในภาคผนวกที่ ข. ๕

นอกจากนี้ยังมีโรงงานผลิตเยื่อกระดาษที่กำลังดำเนินการ เพื่อที่จะเปิดดำเนินการผลิตในอนาคตอีก ๒ โรงงาน คือ

๑. บริษัท เยื่อไทย จำกัด ผลิตเยื่อใยยาว ฟอกขาวและไม่ฟอกขาว จากต้นไม้ไผ่ทุกชนิด มีกำลังการผลิต ๘๒,๐๐๐ ตันต่อปี โรงงานตั้งอยู่ที่จังหวัด กาญจนบุรี

๒. บริษัท สยามเยื่อและกระดาษ จำกัด ทำการผลิตเยื่อกระดาษจากเศษกระดาษและฟอกเยื่อ มีกำลังการผลิต ๒๕,๐๐๐ ตันต่อปี โรงงานตั้งอยู่ที่จังหวัด ราชบุรี

สรุปจากจำนวนโรงงานที่ผลิตกระดาษประเภทต่าง ๆ ที่แสดงข้างต้น ปรากฏว่า เมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๒๓ มีโรงงานผลิตกระดาษต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๔๐ โรงงาน มีกำลังการผลิตกระดาษรวมกัน ปีละ ๔๖๓,๗๒๐ ตัน ในจำนวนนี้มีอยู่ ๔ โรงที่ผลิตเยื่อกระดาษขึ้นใช้เองบางส่วน และนอกเหนือจากนี้ยังมีโรงงานที่ผลิตเยื่อกระดาษ เพื่อการค้าอีก ๑ โรงงาน รวมกำลังการผลิตเยื่อได้ ๑๐๖,๐๐๐ ตันต่อปี ดังรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๒.๑

จะเห็นได้ว่า กำลังการผลิตกระดาษภายในประเทศ เป็นการผลิตกระดาษเพื่ออุตสาหกรรมถึงร้อยละ ๗๔.๘ รองลงไปเป็นกระดาษพิมพ์-เขียน ร้อยละ ๑๔.๘๘ ที่เหลือเป็นกระดาษอนามัยและกระดาษเบ็ดเตล็ดชนิดอื่น ๆ สำหรับกำลังการผลิตเยื่อกระดาษภายในประเทศคิดเป็นเพียงร้อยละ ๒๒.๘๖ ของกำลังการผลิตกระดาษเท่านั้น และร้อยละ ๔๘ ของกำลังการผลิตเยื่อกระดาษเป็นการผลิตเยื่อใยสั้น ที่เหลือเป็นการผลิตเยื่อใยยาว ร้อยละ ๒

การพัฒนาการผลิตกระดาษและเยื่อกระดาษเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะแนวโน้มการขาดแคลนกระดาษและเยื่อกระดาษในตลาดโลกเริ่มเพิ่มมากขึ้น สิ่งสำคัญที่สุดประเทศไทยจำเป็นต้องผลิตเยื่อกระดาษเพิ่มขึ้นให้มากที่สุด เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ลดต้นทุนการผลิตกระดาษและยังมีมูลค่าส่งออกได้มาก ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีส่วนได้เปรียบทางด้านแรงงาน และวัตถุดิบมีมาก และมีโอกาสที่จะทำการผลิตโดยมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำพอจะแข่งขันกับผู้ผลิตในประเทศอื่นได้

ตารางที่ ๒.๑

โรงงานและกำลังการผลิตกระดาษและเยื่อในประเทศไทย ปีพ.ศ. ๒๕๒๓

ประเภทกระดาษ	เปิดดำเนินการแล้ว		ร้อยละ	ยังไม่เปิดดำเนินการ	
	จำนวนโรงงาน	กำลังการผลิตตัน/ปี		จำนวนโรงงาน	กำลังการผลิตตัน/ปี
กระดาษพิมพ์-เขียน	๖	๖๙,๐๐๐	๑๔.๘๘	-	-
กระดาษเพื่ออุตสาหกรรม	๒๓	๓๔๖,๘๕๐	๗๔.๘๐	-	-
กระดาษอนามัย	๖	๔๕,๕๕๐	๙.๘๒	-	-
กระดาษหนังสือพิมพ์	-	-	-	๑	๕๔,๐๐๐
กระดาษชนิดอื่น ๆ	๕	๒,๓๒๐	๐.๕๐	๑	๙,๕๐๐
รวม	๔๐	๔๖๓,๗๒๐	๑๐๐	๒	๖๓,๕๐๐
เยื่อใยสั้น	๔	๑๐๔,๐๐๐	๙๘	๑	๒๕,๐๐๐
เยื่อใยยาว	๑	๒,๐๐๐	๒	๑	๘๒,๐๐๐
รวม	๕	๑๐๖,๐๐๐	๑๐๐	๒	๑๐๗,๐๐๐

๒.๓ บทบาทของอุตสาหกรรมผลิตเยื่อและกระดาษต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ความสำคัญของอุตสาหกรรมผลิตเยื่อและกระดาษที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น อาจจะกล่าวได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้ (๑)

๑. ด้านการลงทุนและสะสมทุน

อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษด้วยเครื่องจักร เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องลงทุนมาก เฉลี่ยแล้วโรงงานหนึ่งจะต้องใช้เงินลงทุนสูงเกินกว่า ๑๐๐ ล้านบาทขึ้นไป และถ้าเป็นโรงงานผลิตเยื่อกระดาษขนาดกำลังการผลิต ๗๐,๐๐๐ ตันต่อปี จะต้องใช้เงินลงทุนกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการเงินลงทุนสูงมาก จึงเป็นปัญหาแก่ผู้ที่จะลงทุนในประเทศไทยจะกระทำได้โดยลำพัง การลงทุนจึงจำเป็นต้องอาศัยการลงทุนจากต่างประเทศ หรือรัฐบาลควรจะได้มีบทบาทสนับสนุนให้มีการจัดตั้งอุตสาหกรรมเยื่อและกระดาษขึ้น โดยให้บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม -

-กรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) หรือ สถาบันการเงินต่าง ๆ เข้าร่วมจัดตั้งในระยะแรกและขายหุ้นให้กับประชาชนในโอกาสต่อไป จึงจะเป็นการดึง เงินสะสมของ เอกชน เข้ามาร่วมโครงการ

๒. ด้านการว่าจ้างแรงงาน

อุตสาหกรรมผลิตเยื่อและกระดาษ เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องลงทุนสูงมาก (Highly Capital-Intensive Industry) และมีอัตราส่วนของค่าเครื่องจักรโรงงานและอุปกรณ์ต่อแรงงานสูง (High Capital-labour Ratio) โดยเฉลี่ยแล้วโรงงานกระดาษ ๑ โรง จะต้องว่าจ้างคนงานประมาณ ๒๐๐ คน แต่ถ้าเป็นโรงงานผลิตเยื่อกระดาษแล้ว ด้านการว่าจ้างแรงงาน จะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการจ้างงานด้านการจัดการวัตถุดิบ จากโรงงานผลิตเยื่อกระดาษขนาดกำลังการผลิต ๗๐,๐๐๐ ตัน ของ บริษัท ฟีนิกซ์ พัลป์ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด ใช้คนงานทั้งสิ้น ๗๐๐ คน ซึ่งเป็นการช่วยให้คนในท้องถิ่นมีงานทำมากขึ้น

๓. ด้านการพัฒนาชนบท

อุตสาหกรรมผลิตเยื่อและกระดาษ เป็นอุตสาหกรรมที่มีความจำเป็นจะต้องตั้งอยู่นอกเขต กทม. ทั้งนี้ก็เพราะว่า โรงงานผลิตเยื่อกระดาษต้องอาศัยผลผลิตทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงาน ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการขนส่งวัตถุดิบ และ เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง จึงควรตั้งโรงงานให้อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ นอกจากนี้เงื่อนไขของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ก็ได้กำหนดให้อุตสาหกรรมประเภทนี้จัดตั้งขึ้นนอกเขต กทม. อีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองการจัดตั้งอุตสาหกรรมเยื่อและกระดาษจึงเท่ากับ เป็นการขยายกิจการอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาคตรงตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้ระบุอยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙)

จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นว่า การว่าจ้างแรงงานของอุตสาหกรรมผลิตเยื่อและกระดาษ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแรงงานที่ได้จากคนในท้องถิ่นนั้น ๆ จึงเท่ากับ เป็นการกระจายรายได้ไปสู่ชนบท ทั้งยังเป็นการสกัดกั้นแรงงานมิให้หลั่งไหลเข้ามาในกรุงเทพฯ ซึ่งมีแรงงานมากเกินความต้องการอยู่แล้วในขณะนี้

๔. ด้านการก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

อุตสาหกรรมผลิต เยื่อและกระดาษ เป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยส่งเสริมในด้านการพัฒนาทางการเกษตร โดยนำผลิตผลทางด้านเกษตรมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต เช่น ไม้ไผ่ ไม้สน ไม้ยางพารา ปอแก้ว หน่อขจรจบ ตลอดจน ผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมน้ำตาล เช่น ชานอ้อย มาใช้ในการทำเยื่อกระดาษเพื่อผลิตกระดาษ

ดังนั้นถ้าหากเป็นโรงงานที่ผลิตทั้งเยื่อกระดาษและกระดาษแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในประเทศมากกว่า โรงงานผลิตกระดาษที่ต้องอาศัยการสั่งเยื่อจากต่างประเทศมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษ อีกทั้งยังเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติของประเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพด้วย

๕. ด้านดุลย์การชำระเงิน

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ประเทศไทยสั่งซื้อเยื่อกระดาษและเศษกระดาษเข้ามาใช้ เป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษ เป็นเงิน ๔๐๗ ล้านบาท และในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ สั่งซื้อเป็นมูลค่า ๑,๖๑๕ ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีคำสั่งซื้อกระดาษประเภทต่าง ๆ เข้ามาใช้ภายในประเทศเป็นมูลค่า ๑,๓๒๔ ล้านบาท และ ๑,๘๔๗ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๒ ตามลำดับ จะเห็นว่า ประเทศไทยต้องเสียเงินตราต่างประเทศถึงปีละกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท ในการสั่งซื้อเยื่อกระดาษเข้าประเทศ และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ถ้าหากเราสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตเยื่อ และกระดาษได้อย่างเพียงพอแล้ว ก็จะเป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ถ้าหากอุตสาหกรรมผลิตเยื่อและกระดาษได้พัฒนาไปถึงจุดที่สามารถส่งออกไปขายต่างประเทศได้แล้ว ก็จะเป็นการนำเงินตราเข้าประเทศ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาขาดดุลย์การชำระเงิน ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงอยู่ในปัจจุบัน